

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA
KNAFLIKOVA ULICA ŠTEV. 8
TELEFON 65-27 DO 65-28
ROKOPISI SE NE VRACAJO
ČEHAJA VSAK DAN KAZNO PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

ABONEMANJE: ODDELEK LJUBLJANA
TELEFON 65-32 55-33
POSTNO CEKOVNI KACUN V LJUBLJANI ŠT. 60 4043 00
OGLASI PO CENIKU
MESEČNA NAROCNINA 45 DIN

GLASILA OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

A. Ždanov

O mednarodnem položaju

Na posvetovanju predstavnikov nekaterih Komunističnih partij na Poljskem ob koncu septembra 1947 je imel A. Ždanov naslednje poročilo o mednarodnem položaju:

I. Povojni položaj v svetu

Konec druge svetovne vojne je dovedel do bistvenih sprememb v vsem mednarodnem položaju. Vojaški poraz bloka fašističnih držav, protifašistični osvobodilni značaj vojne, odločilna vloga Sovjetske zveze o zmago izpremenili odnos sil med dvema sistema — socialističnim in kapitalističnim — v korist socializma.

V čem je bistvo teh sprememb? Glavni rezultat druge svetovne vojne je bilo dejstvo vojaškega poraza Nemčije in Japonske — dveh najbolj militarističnih in najbolj napadalnih držav kapitalizma. Reakcionarni imperialistični elementi po vsem svetu, posebno v Angliji, ZDA in Franciji, so položali posebne nade v Nemčijo in Japonsko in zlasti v hitlerjevsko Nemčijo; prvič kot na silo, ki je bila najbolj sposobna, da bi zadala udarec Sovjetski zvezi, da bi jo, ako že ne uničila; pa vsekakor vsaj oslabila in izpodkopala njen ugled; drugič kot na silo, ki je bila sposobna, da bi uničila revolucionarno delavsko in demokratično gibanje v sami Nemčiji in v vseh državah, ki so bile predmet hitlerjevske napadalnosti, da bi tako okrepila splošen položaj kapitalizma. To je bil eden izmed glavnih vzrokov predvojne, tako imenovane monokavne politike pomirjenja in podžiganja fašistične napadalnosti, politike, ki so jo dosledno izvajali vladajoči imperialistični krogi Anglije, Francije in ZDA.

Toda nade angleško-francosko-ameriških imperialistov, ki so jih polagali v hitlerjevce, se niso uresničile. Hitlerjevci so se pokazali slabši, Sovjetska zveza in svobodoljubni narodi pa močnejši, kakor so pričakovali monokavci. Zaradi druge svetovne vojne so bile glavne sile bojevitve mednarodne fašistične reakcije razbite in za dolgo časa onesposobljene.

V zvezi s tem je svetovni kapitalistični sistem doživel v celoti še zelo resen udar. Dočim je bil najvažnejši rezultat prve svetovne vojne prebitje ene imperialistične fronte in izstop Rusije iz svetovnega sistema kapitalizma, dočim je zaradi zmage socialističnega reda v SSSR kapitalizem prenehal biti edini, vseobsegajoči sistem svetovnega gospodarstva, pa so druga svetovna vojna in poraz fašizma, oslabitev svetovnih postojank kapitalizma in okrepitev protifašističnega gibanja povzročili izstop vrste držav centralne in jugovzhodne Evrope iz imperialističnega sistema. V teh državah so nastali novi, ljudski, demokratični režimi. Veliki vzgled domovinske vojne Sovjetske zveze in osvobodilna vloga sovjetske armade sta se združili s potekom množične narodno osvobodilne borbe svobodoljubnih narodov proti fašističnim osvajačem in njihovim pomagačem. Med borbo so bili razkrinkani kot izdajalci narodnih interesov profašistični elementi, ki so sodelovali s Hitlerjem, kolaboracionisti — najvplivnejši velekapitalisti, veleposredniki, višji uradniki, monarhistični oficirji. Osvoboditev iz nemško-fašističnega suženjstva je imela v podonavskih državah za posledico strmo glavljenje buržoazno veleposredniških vrhov z oblasti, ki so se kompromitirali s sodelovanjem z nemškim fašizmom na oblast pa so prišli nove

sile iz ljudstva, ki so prišle na površje v borbi proti hitlerjevskim zasužnjevalcem. V teh državah so prišli na oblast predstavniki delavcev, kmetov in ljudske inteligence. Ker je tamkaj delavski razred pokazal povsod največji heroizem, največjo doslednost in nepomirljivost v protifašistični borbi, sta njegov ugled in vpliv med ljudstvom silno narasla.

Novi demokratični oblasti v Jugoslaviji, Bolgarski, Romuniji, Poljski, Češkoslovaški, Madžarski in Albaniji, ki se naslanjajo na podporo ljudskih množic, je uspelo, da je v zelo kratkem času izvedla takšne progresivne demokratične preobrazbe, za kakršne buržoazna demokracija ni bila več sposobna. Agrarna reforma je izročila zemljo kmetom in je likvidirala veleposredniški razred. Podržavljenje velike industrije in bank ter zaplenila imovine izdajalcev, ki so sodelovali z Nemci, so temeljito izpodkopali postojanke monopolističnega kapitala v teh državah in osvobodili množice iz imperialističnega suženjstva. Obenem s tem so bili ustvarjeni temelji državne splošne ljudske imovine, ustvarjen je bil nov tip države — ljudska republika, v kateri pripada oblast ljudstvu, velika industrija, promet in banke državi, vodilna sila pa je blok delovnih razredov prebivalstva z delavskim razredom na čelu. Zato se narodi teh držav niso samo rešili iz klešč imperializma, ampak ustvarjajo tudi temelje preobrata v socialističnemu razvoju.

Mednarodni pomen ta avtoriteta SSSR sta po vojni silno narasla. SSSR je bila vodilna sila in duša vojnega poraza Nemčije in Japonske. Krogi Sovjetske zveze so se združile demokratične napredne sile vsega sveta. Socialistična država je prešla z največje vojne prizkušnje in je izšla iz borbe na življenje in smrt z največjim sovražnikom kot zmagovalka. Namesto, da bi bila SSSR oslabiljena, je njena moč sedaj še silnejša.

Bistveno se je izpremenilo tudi lice kapitalističnega sveta. Izmed šestih tako imenovanih velikih imperialističnih sil (Nemčije, Japonske, Anglije, ZDA, Francije, Italije) so tri odpadle vsled vojaškega poraza (Nemčija, Italija in Japonska). Tudi Francija je oslabiljena in je izgubila svoj prejšnji značaj kot velesila. Tako sta ostali samo dve velikim svetovni imperialistični sili — Združene države Amerike in Anglija. Toda eni izmed njih, Angliji, so pozicije izpodkopane. Med vojno je bil angleški imperializem oslabilen v vojaškem in političnem pogledu. V Evropi je bila Anglija brez moči pred napadalnostjo Nemčije. V Aziji velika imperialistična sila Anglija ni mogla z lastnimi silami čuvati svoje kolonialne posesti. Izgubivši začasno zvezo s kolonijami, ki so oskrbovale metropolo s hrano in surovinami in požirale velik del njene industrijske proizvodnje, je postala Anglija vojaško in gospodarsko odvisna od ameriških dobav hrane in industrijskega blaga, pa zaključku vojne pa je pričela rasti finančno gospodarska odvisnost Anglije od ZDA. Čeprav se je Angliji posrečilo, da je prišla po končani vojni zopet do ko-

lonij, se je vendar morala srečati z ojačenim vplivom ameriškega imperializma v kolonijah, ki je med vojno razvil svojo aktivnost v vseh pokrajinah, ki so bile pred vojno monopolna sfera vpliva angleškega kapitala (arabski vzhod, jugovzhodna Azija). Okrepil se je vpliv Amerike v dominionih Britanskega imperija in v Južni Ameriki, kjer prejšnja vloga Anglije v velikem in vedno večjem obsegu prehaja na ZDA.

Zaostritev krize kolonialnega sistema, ki je rezultat druge svetovne vojne, je gršila do izraza v krepkem poteku narodno osvobodilnega gibanja v kolonijah in odvisnih deželah. S tem je bilo ogroženo zaledje kapitalističnega sistema. Kolonialni narodi ne žele več živeti po starem. Vladajoči razredi metropole ne morejo več po starem upravljati kolonij. Poskusi zadrževanja narodno osvobodilnega gibanja z vojaško silo, zadevajo na vedno močnejši oboroženi odpor kolonialnih narodov in povzročajo dolge kolonialne vojne. (Nizozemska — Indonezija, Francija — Vietnam).

Zaradi neenakomernega razvoja kapitalizma v posameznih državah je povzročila vojna nadaljnjo zaostritev. Izmed vseh kapitalističnih velesil je izšla samo ena kapitalistična velesila — ZDA — iz vojne neoslabiljena in celo znatno okrepljena tako v gospodarskem kakor tudi v vojaškem pogledu. Ameriški kapitalisti so zelo obogateli v vojni. V istem času ameriški narod ni okusil pomanjkanj, ki spremljajo vojno, niti jarma okupacije, bombardiranja iz zraka, človeške žrtve ZDA, ki so stopile v vojno dejanski v zadnji etapi, ko je bila usoda vojne že odločena, pa so bile relativno majhne. Združeni državi Amerike je služila vojna za širok razvoj industrijske proizvodnje in za odločno povečanje izvoza (v glavnem v Evropo).

Konec vojne je postavil pred ZDA vrsto novih problemov. Kapitalistični monopoli se trudijo, da bi ohranili svoje dobičke na bivši visoki ravni. Ta cilj so hoteli doseči na ta način, da se obseg dobav iz vojne dobe ne bi zmanjšal. Za to pa je bilo potrebno, da ZDA ohranijo zunanja tržišča, ki so požirala ameriško proizvodnjo med vojno, in da zagospodarijo na novih tržiščih, ker se je zaradi vojne kupna moč večine držav zelo zmanjšala. Povečala se je tudi finančno gospodarska odvisnost teh držav od ZDA. ZDA so investirale v inozemstvu kredite v znesku 19 milijard dolarjev, ne vsehvisi tu vloge v Mednarodno banko in Mednarodni valutni fond. Glavna konkurenta ZDA — Nemčija in Japonska — sta izgubila s svetovnega tržišča, kar je ustvarilo nove, zelo velike možnosti za ZDA.

Dočim so se pred drugo svetovno vojno najvplivnejši reakcionarni krogi ameriškega imperializma držali politike izolacionizma in se niso aktivno vmešavali v stvari Evrope ali Azije, pa so v novih povojnih pogojih gospodarji Wall Streeta prešli k novi politiki. Izkoristiti hočejo ameriško vojaško in gospodarsko silo in ne samo ohraniti in okrepiti med vojno pridobljene pozicije v inozemstvu, ampak hočejo te pozicije še v največjem obsegu razširiti na svetovnih tržiščih namesto Nemčije, Japonske in Italije. Naglo padanje gospodarske moči drugih kapitalističnih držav je ustvarilo možnost špekulativnega teženja, ki olajšava podjetitve teh težkih ameriški kontroli in posebno izkoriščanje povojnih gospodarskih težko Velike Britanije. ZDA so proklamirale novo, odkrito osvajaško, ekspanzionistični kurz.

Novi, odkrito ekspanzionistični kurz ZDA si je zastavil nalogo, da vzpostavi svetovno gospodarstvo ameriškega imperializma. V interesu okrepitve monopolističnega položaja ZDA na tržiščih, do česar je prišlo vsled izpada dveh najvažnejših konkurentov ZDA — Nemčije in Japonske — in oslabilitev kapitalističnih partnerjev ZDA — Anglije in Francije — je zamišljena nova smer politike ZDA kot širok program vojaškega, gospodarskega in političnega značaja, ki stremi po vzpostavitvi v vseh državah, ki so objekt ekspanzije političnega in ekonomskega gospodarstva ZDA, po izravnavanju teh držav v položaj sodelavcev ZDA, po vzpostavitvi takih režimov v teh državah, ki bi odstranili vse ovire, katere bi delo delavsko in demokratično gibanje izkorščanju teh držav s strani ameriškega kapitala. Združene države Amerike poskušajo to novo politično smer razširiti sedaj ne samo na svoje večerajšnje sovražnike v vojni, ali na nevturalne države, temveč v vse večjem obsegu tudi na vojne zaveznike ZDA.

Posebna pozornost se posveča pri tem izkoriščanju gospodarskih težko Anglije — zaveznika in obenem kapitalističnega tekmeča in konkurenta ZDA. Ameriški ekspanzionistični kurz ne samo noče izpušiti Anglije iz ekonomskega klešč odvisnosti od ZDA, ki je nastala med vojno, ampak hoče še povečati pritisk na Anglijo, da bi

postopne odvzel kontrole nad kolonijami, jo izrinil iz njenih sfer vpliva in spravil na položaj vazalne države.

Novi politiki ZDA stremi torej po okrepitvi monopolističnega položaja ZDA in hoče spraviti kapitalistične partnerje ZDA v podrejen, odvisen položaj od ZDA.

Toda težnjami Združenih držav Amerike po svetovnem gospodarstvu je napoti SSSR s svojim vedno večjim mednarodnim vplivom — steber proti imperialistični in antifašistični politiki, napoti so države nove demokracije, ki so se otrele kontrole anglo-ameriškega imperializma, napoti so delavci vseh dežel, vsehvisi tu tudi delavci Amerike same, ki ne žele nove vojne zaradi gospodarstva svojih zatiralec. Zato je novi ekspanzionistični in reakcionarni kurz politike ZDA usmerjen na borbo proti SSSR, proti deželam nove demokracije, proti delavskemu razredu v vseh državah, proti delavskemu gibanju v ZDA, proti osvobodilnim protimperialističnim silam v vseh državah.

Vzmirjenji zaradi uspehov socializma v SSSR in dežel nove demokracije, vzmirjenji zaradi narasčanja delavskega in demokratičnega gibanja v vseh državah sveta po vojni, hočejo ameriški reakcionarni prevzeti nase nalogo »rešitelja« kapitalističnega sistema pred komunizmom.

Ekspanzionistični program ZDA spominja torej nenavadno na neslavno propadli pustolovski program fašističnih napadalcev, ki so, kakor je znano, prav tako stremeli po svetovnem gospodarstvu.

Kakor so se hitlerjevci pripravljali za razbojniško napadalnost, maskirali s svojim protikomunizmom, da bi omogočili zaslužnje vseh narodov in v prvi vrsti svojega lastnega naroda, tako tudi sedanji vladodržci ZDA maskirajo svoje ekspanzionistično politiko in celo svojo ofenzivo proti življenjskim interesom slabejšega imperialističnega konkurenta Anglije, z dozdnevno obrambnim protikomunističnimi nalogami. Mrzlično oboroževalno tekmovanje, gradnja novih voj-

II. Nova razdelitev političnih sil po vojni in formiranje dveh taborov — imperialističnega in protidemokratičnega tabora na eni strani ter protimperialističnega in demokratičnega na drugi

Temeljite izpremembe v mednarodnem položaju in v položaju posameznih držav, ki so nastale vsled vojne, so izpremenile vso politično sliko sveta. Čim daljša doba nas loči od zaključka vojne, tem jasneje se kaže dva osnovni smeri v povojni mednarodni politiki, ki odgovarjata razdelitvi političnih sil, delujočih na svetovni areni, v dva osnovna tabora — imperialistični in protidemokratični tabor na eni strani, ter protimperialistični in demokratični tabor na drugi strani. Osnovna vodilna sila imperialističnega tabora so Združene države Amerike. V zvezi z ZDA sta Anglija in Francija, pri čemer ravnanje laburistične vlade v Angliji in socialistične vlade v Franciji ne ovira Anglije in Francije, da ne bi šli v osnovnih vprašanjih po poti imperialistične politike ZDA kot njihovih »atelji«. Imperialistični tabor podpirajo tudi kolonialne države, kakršni sta Belgija in Nizozemska, državji z reakcionarnimi protidemokratičnimi režimi, kakor Turčija in Grčija, politično in gospodarsko od ZDA odvisne države, kakor so države bližnjega vzhoda, Južne Amerike in Kitajske.

Osnovni cilj imperialističnega tabora je okrepitev imperializma, pripravljanje nove imperialistične vojne, borba proti socializmu in demokraciji ter podpiranje reakcionarnih in protidemokratičnih fašističnih režimov in gibanj povsod in v vsakem kraju.

Pri izvajanju teh nalog je imperialistični tabor pripravljen, nasloniti se na reakcionarne in protidemokratične sile v vseh državah in podpirati večerajšnje neprijatelje v vojni proti svojim vojnim zaveznikom. Protimperialistične in protifašistične sile tvorijo drugi tabor. Osnova tega tabora so ZSSR in dežele nove demokracije. V ta tabor so stopile dežele, ki so se razšle z imperializmom in gredo čvrsto po poti demokratičnega razvoja, dežele kakor Romunija, Madžarska in Finska. S protimperialističnim taborom gredo Indonezija, Vietnam, z njim simpatizirajo Indija, Egipt in Sirija. Protimperialistični tabor se naslanja na delavski in demokratični pokret v vseh deželah, na bratske Komunistične partije v vseh deželah, na borbo narodno osvobodilnega gibanja v kolonialnih in odvisnih deželah, na pomoč vseh naprednih demokratičnih sil, ki obstoje v vsaki deželi. Cilj tega tabora je borba proti nevarnostim novih vojn in imperialistične ekspanzije, okrepitev demokracije in izkoreninjenje ostankov fašizma.

Konec druge imperialistične vojne je postavil pred vse svobodoljubne narode kot najvažnejšo nalogo, zavarovanje krepkega demokratičnega mira, ki krepi zmago nad fašizmom. Pri reševanju te osnovne naloge po-

vojni oporišč in ustvarjanje postojank ameriških oboroženih sil v vseh delih sveta, opravičujejo hinavsko z »obrambo« pred fantastično vojno nevarnostjo, ki baje grozi od Sovjetske zveze. Ameriška diplomacija, ki se poslužuje metod ustrahovanja, podkupovanja in izsiljevanja, z lahkoto dobiva od drugih kapitalističnih dežel in v prvi vrsti od Anglije privoljenje za legalno okrepitev prednostnih ameriških pozicij v Evropi in Aziji — v zapadnih conah Nemčije, v Avstriji, Italiji, Grčiji, Turčiji, Egiptu, Iranu, Afganistanu, Kitajski, Japonski itd. Smatrajoč sebe za glavno silo, ki stoji nasproti SSSR, nasproti zemljam nove demokracije, nasproti delavskemu in demokratičnemu gibanju v vseh deželah sveta, za steber reakcionarnih protidemokratičnih sil na svetu, so pričeli ameriški imperialisti dobesedno že naslednjega dne po koncu druge svetovne vojne obnovljati neprijateljsko fronto proti Sovjetski zvezi in svetovni demokraciji in podžigali protiljudske reakcionarne sile — kolaboracionistov in bivših kapitalističnih eksponentov v evropskih deželah, ki so se rešile hitlerjevkega jarma in si pričele organizirati življenje po svojem lastnem okusu.

Najzlobnejši imperialistični politiki, ki so izgubili ravnotežje, so pričeli takoj za Churchillom poudarjati narčne nagle ustvaritve preventivne vojne proti Sovjetski zvezi, pozivajoč odkrilo, da naj se proti sovjetskim ljudem izkoristi začasni ameriški monopol atomskega orožja. Hujskači na novo vojno poskušajo ustrahovati ne samo SSSR, temveč tudi druge države, posebno Kitajsko in Indijo, klevetajoč SSSR kot možnega napadalca, se be pa povzdigajo kot »prijatelje« Kitajske in Indije in »rešitelje« pred komunistično nevarnostjo, ki so poklicani, da »pomagajo« slabim. Na ta način se ustvarja naloga obdržanja Indije in Kitajske v pokornosti imperializmu in njihovega nadaljnega političnega in ekonomskega zaslužnjevanja.

vojne, pred njenim koncem, se je pričela situacija izpreminjati. Ze pri pogajanjih treh velesil na berlinski konferenci v juliju 1945 so angloameriški imperialisti pokazali, da ne žele upoštevati upravičenih interesov Sovjetske zveze in demokratičnih dežel. Zunanja politika Sovjetske zveze in demokratičnih dežel v preteklih dveh letih je politika borbe za dosledno uresničenje demokratičnih načel po vsejnem svetu. Države protimperialističnega tabora so bile zvesti in dosledni poborniki v uresničevanju teh načel, ne odstopajoč od njih niti za las. Zato je bila glavna naloga zunanje politike demokratičnih držav po vojni borba za demokratični mir, za likvidacijo ostankov fašizma, za preprečevanje obnavljanja fašistične imperialistične napadalnosti, za utrditev načela enakopravnosti narodov in spoštovanja njihove suverenosti, za splošno znižanje oboroževanja, za splošno prepoved najhujših vrst orožij, ki so namenjene za množično uničevanje mirnega prebivalstva. Pri reševanju vseh teh nalog je sovjetska diplomacija in diplomacija demokratičnih držav zdelala na odpor angloameriške diplomacije, ki vodi po vojni stalno in dosledno linijo opuščanja splošnih principov izgradnje po vsejnem svetu, ki so bili proklamirani s strani zaveznikov med vojno, ter zamenjave te politike miru in krepitve demokracije z novo politiko, politiko rahljanja splošnega mira, obrambe fašističnih elementov in prežiganja demokracije v vseh državah.

Skupna aktivnost diplomacije SSSR in demokratičnih držav, ki stremi po ureditvi problemov zmanjšanja oboroževanja in prepovedi posebno uničujoče vrste orožja — atomske bombe, je ogromnega pomena. Na pobudo Sovjetske zveze je bil predložen Organizaciji Združenih narodov predlog o splošnem zmanjšanju oboroževanja in predlog, da naj se smatra za najvažnejšo nalogo prepoved proizvodnje in uporabljanja atomske energije v vojne namene. Ta predlog sovjetske vlade je zadel na ogoren odpor ZDA in Anglije. Vsi namori imperialističnih krogov so bili usmerjeni k sabotiranju rešitve te stvari, kar se je izražalo v nekončnem in brezplodnem naglašanju vseh ovir in zaprek, samo da bi se preprečili kakšni učinkoviti praktični ukrepi. Aktivnost delegatov SSSR in demokratičnih dežel v Organizaciji Združenih narodov ima značaj sistematične vsakdanje napore borbe za demokratične temelje mednarodnega sodelovanja, za razkrinkavanje spleta imperialističnih zarotnikov proti miru in varnosti narodov.

To se posebno jasno vidi n. pr. pri proučevanju položaja na severnih mejah Grčije. Sovjetska zveza in Poljska sta odločno nastopili proti izkorščanju Varncskega sveta za diskreditiranje Jugoslavije, Bolgarske in Albanije, ki jih imperialisti lažno obtožujejo napadalnih dejanj proti Grčiji. Sovjetska zunanja politika izhaja iz dejstva obstoja dveh sistemov za daljšo obdobje — kapitalizma in socializma. Iz tega izhaja možnost sodelovanja med SSSR in državami drugih sistemov s pogojem, da se spoštuje načelo vzajemnosti in izvršujejo prevzete obveznosti. Znano je, da je Sovjetska zveza vedno zvezo izvrševala prevzete obveznosti. Sovjetska zveza je pokazala voljo in željo po sodelovanju. Popolnoma nasprotno politiko izvaja v Organizaciji Združenih narodov Anglija in Amerika, ki se trudita, da bi se rešila poprej sprejetih obveznosti in da bi dobila proste roke za izvajanje nove politike, ki ne stremi po sodelovanju narodov, temveč po hujskanju enega naroda proti drugemu, po uničevanju pravic in interesov demokratičnih narodov, po izolaciji SSSR. Sovjetska politika stremi po lojalnih dobrih sosedskih odnosih z vsemi državami, ki kažejo voljo po sodelovanju. Napram državam, ki so pravi prijatelji in zavezniki Sovjetske zveze, je vedno bila, je in bo zvest prijatelj in zaveznik. Cilj sovjetske zunanje politike je prijateljska pomoč Sovjetske zveze vsem državam. Braneč stvar miru, odklanja sovjetska zunanja politika, kar se tiče premaganih narodov, načelo maščevanja. Kakor je znano, je SSSR za ustvaritev enotne, miroljubne demilitarizirane demokratične Nemčije. Formulirajoč sovjetsko politiko napram Nemčiji, je tov. Stalin rekel, »da vodi politika Sovjetske zveze v nemškem vprašanju k demilitarizaciji in demokratizaciji Nemčije. Demilitarizacija in demokratizacija Nemčije je eden izmed najvažnejših pogojev za vzpostavitev krepkega, dolgotrajnega mira. Toda ta politika Sovjetske države do Nemčije zadeva od srdit odpor imperialističnih krogov ZDA in Anglije. Zasedanje Sveta zunanjih ministrov, ki je bilo v Moskvi v marcu in aprilu 1947, je pokazalo, da so ZDA, Anglija in Francija pripravljene, onemogočiti ne samo demokratizacijo in demilitarizacijo Nemčije, temveč tudi

Tovarna avtomobilov v Teznu se razvija v mogočno podjetje

Med borovjem z visokimi, a ne stari dravskimi drevesi, kakor jih je toliko po Dravskem polju...

razvalinah in ostankih prejšnje tovarne letalskih delov. Teda sem imel občutek, kakor da ves ta tovarniški kolektiv trza v prisilnem premoru dela.

Nekega dne pa se je ta prisilni premor končal. Vedno več plamenov se je zasvetilo na varilnih aparatih, vedno več strojev je zahrumelo v novi urejenosti, majhni in na videz brezpomembni predmeti so romali na tekočem traku.

karterji in batni motorjevi. Prva serijska izdelava 25 kamionov je v teku. Pod skrbnim nadzorstvom je ves delovni postopek, koč vsakega strojnega dela, gib slehernega delavca.

Kar te v tej tovarni osupne, so dimenzije, v katerih je zidana. Posiopia gredo v stotine metrov, investicije v stotine milijonov. Na tisoče delovnih rok ustvarja tu sleherni dan.

Med dvema objektoma stoji podolgovata zgradba, kjer preizkušajo merilno orodje; nenavadna tišina vlada v njej. Strop, stene, pod, vse je zavarovano s topotno izolacijo.

Zunanja oblika tovarne se neprestano spreminja. Ljajakov od bomb, s katerimi so med vojno letala zaslula ves tovarniški prostor.

Po osemurnem delavniku v tovarni so odšli odvažat pesek ali kopat temelje za stanovanjska poslopja.

Vseposod okrog tovarniških objektov se vlejejo jarki, razmerjena in zakoličena je vsa površina.

večjih v državi. Oder sam sicer ni velik, pa je moderno urejen; strop je sestavljen iz umetnih lesenih plošč, lahkega in akustičnega materiala iz tovarne v Ilirski Bistrici.

Celestin Smrke, udarnik in novotar

Tudi pri gradnji tretjega objekta, določenega za izdelavo in sestavo karoserij avtomobilov, ni manjkalo prostovoljcev.

Alfonz Hajožan, udarnik in novotar

Tovarna avtomobilov je tovarna brez dimnikov in dima. Tisoči so prišli v to tovarno na delo z Dravskega in Ptujjskega polja, iz Halož in Slovenskih goric.

Zato je težko v tovarni s sindikalnim in kulturno-prosvetnim delom. Zato se le neznaten odstotek delavcev udeležuje študijskih krožkov.

Toda v petih letih se bo vse to preokrenilo, in petih letih bo zraslo delavsko naselje s tritisočimi stanovanimi, z lastnim kinom, lastnim gledališčem in kulturnim domom.

Tja, preko teh pet let so uprte oči vseh, ki dajeta delo v tovarni avtomobilov. In če je danes trdo, bo takrat laže, in če danes kdo dvomi, bo takrat verovall.

Vranduški predor, največji objekt na mladinski progi, bo v kratkem dograjen

Graditelji vranduškega predora, največjega gradbenega objekta na mladinski progi, se že pripravljajo na proslavo velike delovne zmage.

gramoza A posipanje proge in za polaganje tira, zavedajoč se, da lahko vsak dan nastopi deževno vreme in da je predvsem od njihlove požrtovalnosti odvisna izpolnitev obveznosti, da bo proga zgrajena do 29. novembra.

Dvanajsti most čez Bosno dograjen

V nedeljo so bila končana dela pri velikem mostu čez reko Bosno v bližini Razpotja, južno od Zenice.

Na vsej progi so položili 183 km tira

Ob izkoriščanju ugodnega vremena in ob veliki pomoči železnice so mladinske delovne brigade v tekmovalnem polletu zadnjega tedna znatno pospešile delo pri kopanju in prevozu

Za boljše delo sindikalnih komisij za preskrbo

Dosedanje relativno nezadostno in slabše organizirano preskrbovanje delavcev je v neki meri rezultat neorganiziranega dela nekaterih komisij za preskrbo v naših, sindikalnih organizacijah.

nice in njihove komisije za preskrbo pomagajo tem organizacijam z neposrednimi predlogi in prikazovanjem stvarnih nalog, ki se postavljajo pred njih.

Da bi se taki politiki naših sindikalnih podružnic napravilo konec in da bi člani naših sindikalnih organizacij občutili skrb svojih organizacij za njihovo življenjske probleme, je potrebno, posvetiti mnogo večje pozornosti preskrbi in prehrani delavcev in nameščencev.

Ker se mnogo delavcev tudi preskrbuje v združah in v manjših mestih tudi preko krajevnih odborov, je treba, da komisije za preskrbo tudi tu nudijo svojo pomoč. Dosedaj se je dogajalo, da so sindikalne organizacije neposredno ukazovale drugim in zahtevale od njih izvrševanje določenih nalog.

Ena izmed najvažnejših nalog komisije je v tem, da prikazuje nepravilnosti v preskrbi, bodisi v nabavi ali v razpošiljanju materiala.

Sindikalne organizacije morajo preko združenja sprojavati svojo politiko preskrbe tudi s tem, da skrbijo, da bodo v upravnih odborih združenja najboljše član sindikalnih organizacij, ki bodo zagotovili, da bodo združenja pravilno poslovala in da jim bo najvažnejša naloga čim boljše in pravičnejše preskrbovanje delavcev in nameščencev.

Na sliteh način je treba organizirati sodejovanje in pomoč sindikalnih organizacij tudi v preskrbi, ki se vrši preko ljudskih odborov. Poleg tega mer, ki jih morajo podvzeti sindikalne organizacije za boljše preskrbo svojih članov, je treba tudi članstvu prikazati, da je organizacija preskrbe v veliki meri odvisna tudi od aktivnosti članstva v sindikalnem delu in s tem v aktivnosti samih sindikalnih organizacij, bodisi komisij za preskrbo ali uprave podružnic.

Naša država je kupila še eno veliko preokoeansko ladjo

V letošnjem letu smo kupili v inozemstvu že tri velike preokoeanske ladje, in sicer luksuzno preokoeansko potniško ladjo »Partizankoc, potniški tovorni parnik »Radnik« in veliki motorni tanker »Jajcec«.

tovor. O priliki pogajanj s newyorško družbo zaradi povračila stroškov v zvezi z reševanjem ladje, je prišlo do sporazuma, po katerem je naša država ladjo odkupila.

Parnik »Radnik« na poti v Montreal

New York, 21. okt. Včeraj popoldne je odplula iz newyorške luke v Montreal jugoslovanska ladja »Radnik«.

Okrajnim poslovnim zvezam in okrajnim ljudskim odborom

Posiljajte točna poročila, kako poteka razdeljevanje semen na vašem področju. Posiljajte tudi poročila o stanju zalag semenskega blaga. Če se nimate točnega pregleda, takoj ugotovite stanje po napozah na vašem področju! Bodite v čim tesnejšem stiku s terenom in vodite točno dnevno evidenco.

Maršal Tito v otroškem domu tovarne

okolja. Razvrstijo se med stroje, zahvajajo rokave in vključijo električni tok; zabrnijo stružnice, rezkalni in vrtnali stroji, varilci se z zaščitnimi maskami zaslonijo pred sopi isker, ki plešejo iz vijoličastega plamena.

Preddelavec Vypop, koščen, slok, s sijočimi očmi, dvakratni udarnik, je tekal od stroja do stroja v prvem objektu; vse je šlo prepočasni, stroji niso ustrezali, premalo precizno je bilo njegovo delo.

Izgotovljeni deli motorja so romali k eksperimentalni skupini, ki je pod vodstvom mišičastega Fiserja, enega najboljših rokoborcev na Balkanu, sestavljala motor. Ko je avgusta stekel prvi motor, so stali tiho ob njem in prisluškovali enakomernemu nabijanju batov: tisoči gibov, sto napornih, trdih delovnih dni je bilo utelešenih v utripajočem motorju, ki je brnel in brnel, doider ga roka monterja ni ustavila.

Mimo objektov teče ravna, več kakor poldrugi kilometer dolga asfaltna cesta. Konča se za tovarniškimi ogradinami, kjer se nedaleč dviga železniški nasip. Ljudem, ki jih tu mimo naglo prevažajo pisajoče lokomotive, se za hip odpre razgled na cikcakasto streho objektov med borovjem, na upravno poslopje, ki se v ozadju dviga nad njimi, na nedoključene sklade novih zgradb, na gomile prekopane rumene pečene zemlje, na industrijski tir, ki v loku zavija s proge. Naokoli se polja zajedajo med gozdove. Bistre oči zasledijo med drevjem razpostavljene kamione, ki čakajo na popravilo, in orjaški zarjaveli protiletalski top, ki iznakažen štrli proti nebu, kot opomin na minule dneve strahot in kot opomin vsem tistim, ki mimo njegove hite za svojimi opravili, da je treba delati, ustvarjati, uspešno voditi gospodarske bitke, da bomo po dnevih fašističnega nasilja ustvarili boljše življenje delovnemu ljudstvu.

V tej tovarni je vse v nastajanju; povsod opaziš bogatno rast, ki ustvarja in silnih izbruhih človeško voljo.

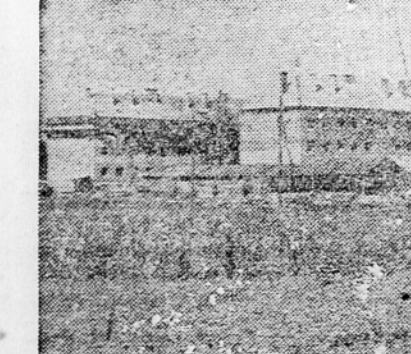
Tako se je eksperimentalna skupina zagrizla v delo, zabarikadirala se je v prostorih gasilske čete, kjer so monterji za kratke ure ponoči naslonili glave na desko — in 33 dni pred rokom so odšli s svojimi prvimi kamioni. Z viharним zamogilvostjo na obrazih so peljali skozi vrbod, kjer je vratar zamojko brečim motorjem skoraj prestrašen odmaknil vrata.

Potem so priskočili na pomoč našim rudnikom. V enem samem mesecu so izdelali 60 %, da obo 80 % več odkopnih kladi, kar jih je predvidel načrt. Poleg tega so izdelali vrtnale stroje, rudniške ventilatorje, vse nad načrtom, vse v nesprenati borbi z materijalom, vse v pričevanju novih delovnih moči.

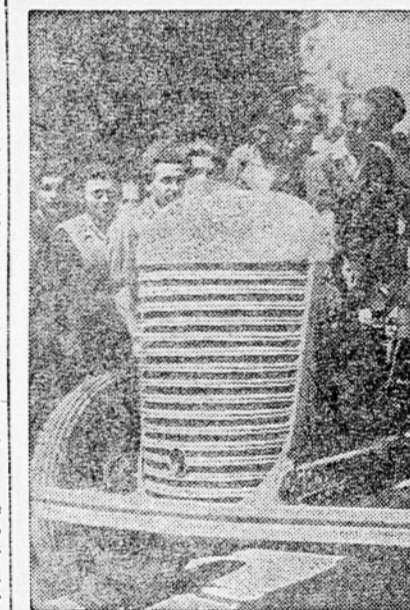
Z blazno naglico so pričeli sredi poljetja graditi na planjavi »Dobrava« stanovanjske hiše in že so pod streho štiri razsežna dvomnadstropna poslopja.

Istoačasno so se vrgli na delo, da zgradijo industrijsko šolo, kjer bo 600 učencev leto za letom odkrivalo skrivnosti gradnje motorjev. 100 milijonov bodo porabili za gole zidove. Samo pročelje večnadstropne stavbe, ki jo gradi »Gradišč«, meri 180 metrov. Tu je vztrajen, nezadržen razvoj. Pogumni ljudje v širokem zamahu sergajo za daljnimi cilji, kakor si tega nikoli nismo upali sanjati v naši preteklosti, zakovanj v malomeščansko ozkost.

Ko sem bil nekako pred letom dni tu, je tovarna šele pričela rasti na

Gradnja stanovanjske kolonije

Graditelji prvega kamiona

Tako sta nastala prva dva — in nato še dva kamiona. Okrog njih se je osredotočilo delo tovarne. Ko so bili izgotovljeni in sestavljeni, so zamogilvostno peljali skozi slovenske vane in mesta v Ljubljano. Kmetje na polju so se za hip vzravnali, dekleta ob cesti so mahala zastavama, cvetja in razjarjenim obrazom, ki so na stivih kamionih šviglini mimo. V Ljubljani je predsednik slovenske vlade Miha Marinko čestital graditeljem naših prvih avtomobilov.

Nekaj dni nato je obiskal tovarno maršal Tito. Direktor podjetja inž. Brolih ga je vodil od strojev do strojev, pred otroškimi domom je deca zaplesala kolo. Nad spominski knjigo tovarne se je sikoinj ustvarjalec nove Jugoslavije in njegova težka delavska roka je vpisala kolektivno tovarne avtomobilov zahvalo in priznanje.

Po dogotovitvi prvih štirih kamionov se je delo z naraščajočo hitrostjo nadaljevalo. V prvem objektu se je trušč strojev še povečal. Komaj vidni so bili v veliki dvorani za železnimi gnetami delavci ob tekočem traku, po katerem se pomikajo glave, bloki,

variš Lap, ki ga je poslalo industrijsko ministvstvo, vodil olepsevvalna dela in žaljave roke delavcev-prostovoljcev so mu v krepko podporo.

Prostovoljci imajo tudi velik delež pri obnovi sindikalnega doma. V skladu z mogočnimi tovarniškimi dimenzijami je pročelje zgradbe, ki liči majhnemu parlamentu; garderobe, manjša dvorana, študijski prostori, bife, vse to je nameščeno v njem. V prostori prodajnega magacina se delavci oskrbujejo z raznimi industrijskimi izdelki. Središče doma je velika dvorana, ki je s svojimi 1500 m² ena naj-

Gorenjsko gozdno gospodarstvo je letos zgradilo 40 km gozdnih cest

Gorenjsko gozdno gospodarstvo je od osvoboditve do danes delalo na izboljšanju in zgraditvi gozdnih komunikacij. V letih 1945 in 1946 je bilo to delo razmeroma manjšega pomena, pač pa so bili doseženi večji uspehi leta 1947.

V letih 1945 in 1946 so bile na novo zgrajene ceste Kranjska dolina—Javornik na Pokljuki v dolžini 5,8 km v vrednosti 2.800.000 din, žičnica Rudno—Kališnik v vrednosti 1.000.000, žičnica: Sp. Lipnica—Martincec, Soteska—Rotarca in žičnica v Podkrotu, vse tri v vrednosti 2.800.000 din.

nik v vrednosti 246.000 din, na oddelku 99 na Pokljuki je bila na novo zgrajena cesta v dolžini 5 km in v vrednosti 4.500.000 din, cesta Mrzli studenec — oskrbništvu v dolžini 360 m, stroški 140.000 din, 2 km dolga cesta v odd. 36 »Črni potok« na Pokljuki v vrednosti 1.000.000 din in še 800 m ceste Spodnja Lipnica—Količa v vrednosti 850.000 din. Obnovljene so bile v dolžini 12 km ceste Krnica—Rudno polje s stroški 200.000 din, 4 km ceste Putehof—Medvode v vrednosti 660.000 din, in 70 m dolg most v Podkrotu v vrednosti 200.000 din. Razširili so cesto Krnica—Zatrnik—Pokljuka v dolžini pol kilometra in v vrednosti 950.000 din. Novo so zgradili žičnico v Mokrem ogu, katere stroški znašajo 1.000.000 din.

Letos je bilo torej zgrajenih in obnovljenih 40,86 km cest, izgotovljena in zgrajena ena žičnica in obavljenega 70 m mostu vse v skupni vrednosti 22.486.000 din.

Toda v petih letih se bo vse to preokrenilo, in petih letih bo zraslo delavsko naselje s tritisočimi stanovanimi, z lastnim kinom, lastnim gledališčem in kulturnim domom.

Ladja je sprejela številne potnike. »Radnik« je sedaj odplul v Montreal, kjer se bodo vkrcali jugoslovanski izseljenci, s katerimi se bo vrnil v Jugoslavijo.

Nov York, 21. okt. Včeraj popoldne je odplula iz newyorške luke v Montreal jugoslovanska ladja »Radnik«.

Ladja je sprejela številne potnike. »Radnik« je sedaj odplul v Montreal, kjer se bodo vkrcali jugoslovanski izseljenci, s katerimi se bo vrnil v Jugoslavijo.

PRED TRIDESETLETNICO VELIKEGA OKTOBRA

O visokoškolski izobrazbi in znanstvenem delu sovjetskih žena

V sovjetski državi so žene enakovredne na vseh področjih... Tudi v Akademijah posameznih republik Sovjetske zveze je mnogo žena znanstvenic. Najzastopanejšje in v carski Rusiji najbolj pozabljene žene zatiranih narodov...

Danes je v sestavu Akademije znanosti ZSSR od 2393 znanstvenih delavcev, ki imajo kvalifikacije znanstvenikov, 521 žena. Kako plodono je bilo delo znanstvenic v času zadnje vojne, sklepamo po tem, da je med znanstvenimi delavci, ki so bili nagrajeni z najvišjo nagrado — stalinsko premijo — več desetina žena.

Najvišji organ Sovjetske zveze, ki potrjuje naslove in stopnje znanstvenih delavcev, Višja potrdilna komisija Komiteja za visoke šole, je leta 1942 potrdila 15 žena za doktorje različnih ved. Leta 1943 — 28, a v prvi polovici leta 1944 — 22. V času od leta 1942 do leta 1944 je ta komisija potrdila 45 znanstvenih delavkam naslov univerzitetnih profesorjev.

Nashe delovno ljudstvo bo z delovnim tekmovanjem proslavilo tridesetletnico Oktobrske revolucije

V tekmovanju pred veliko Oktobrsko revolucijo si je tudi teren Tomčevo-Jarše zadal obveznosti. V tem terenu se je 12 voznikov zavezalo, da bodo v tednu tekmovalna brezplačno vozila drva iz gozda. Poleg tega so se kmetje zavezali, da bodo napeljali za nasip gornje ceste pesek ter cesto uredili.

Slovensko ljudstvo obtožuje Maier-Kaibitscha

Listi avstrijske ljudske in socialistične stranke na široko objavljajo zagovor Maier-Kaibitscha pred sodiščem v Celovcu, da ni vdal nasilnega izseljevanja Slovencev in da je za to izseljevanje izdal ukaz gestapo. Očitno bojevo s takim poročanjem prikriti ali vsaj omiliti velike zločine, ki jih je izvršil obtoženi Maier-Kaibitsch proti Slovincem na Korškem, Gorenjskem in v Meziški dolini.

Surovo in povsem neutemeljeno početje ameriških oblasti z uradnikom jugoslovanskega zunanjega ministrstva

Beograd, 21. okt. Ameriška vojaška policija je letos 9. julija aretirala v Trstu Vlada Poharia, uradnika zunanjega ministrstva FLRJ, skupno s še tremi nameščenimi uradniki. Primorskega dnevnika, med katerimi je bil tudi Stane Stanič, Pohar je preživel skoraj 3 mesece v zaporih v Trstu in Gorici. Po vrnitvi v državo je o aretaciji podal naslednjo izjavo:

Mojski kandidat Miroslav Radoičić

Primorsko ljudstvo se pripravlja za volitve v krajevne ljudske odbore

Ajdovščina, 22. okt. V Slovenskem Primorju vlada veliko navdušenje in zanimanje za volitve v krajevne ljudske odbore. Priprave za volitve so zajele ogromno število prebivalstva. Na množičnih seostankih v pripravah za prve svobodne volitve v Slovenskem Primorju napovedujejo posamezni kraji medsebojno tekmovanje za čim boljše izvedbo volitev.

Trifunović 10 in pol (1), Puc 10, Pirc 9 in pol, Vidmar 9 (1), Tomovič 8 in pol, Marković inž. Vidmar ml. S (1), Bidev, Božič, Milič 8, Tot 6 in pol, Gernek 6, Vuković 5 in pol, Kulžinski 4 in pol (2), Gruber 4 in pol, Kostić 3 in pol (3), Radoičić 1 in pol.

Danes igrajo: dr. Trifunović-Tomovič, Pirc-Kostić, Vuković-dr. Vidmar, Puc-Bidev, Gligorič-Tot, Marković-inž. Vidmar, Milič-Božič, Gernek-Radoičić in Kulžinski-Gruber.

Danes bo 16. kolo, jutri v petek bo prost dan in se bodo dokončale vse prekrajne partije. V soboto bo zadnje kolo, ki se bo pričelo že ob 13. uri do prekinitve ob 18., a nadaljevanje od 19. ure naprej.

Mojster Nikola Kulžinski

Okraj Celje-okolica vodi vedno več važnih gospodarskih podjetij

Okrajni LO Celje-okolica je pričel ustanavljati svoja gospodarska podjetja v začetku l. 1946. To so bile predvsem: pekarna, trgovina, mesnice itd. Letos se je število teh podjetij znatno pomnožilo. Med novoustanovljenimi obrati sta tudi večja menza in kino.

načrta komisija, ki nadzoruje tudi izvajanje plana 74 zadrug in zasebnih podjetij. Eden največjih gospodarskih uspehov OLO Celje-okolica je otvoritev okrajnega magazina v Celju 1. septembra t. l. Z ustanovitvijo magazina so dani vsi pogoji za pocenitev potrošnega blaga in hitrejšo razdelitev. Obenem je dana prebivalstvu celjske okolice možnost, da kupuje blago v Celju, kamor že od nekdanje vojne kupoval, kjer pa so doslej izdajali blago le potrošnikom iz okraja Celje-mesto.

XV. kolo šahovskega šampionata

Prekinjene partije 14. kola so dale te rezultate: Tot in inž. Vidmar sta kmalu sklenila premirje. Toti Gernek se je moral proti Kostiću zadovoljiti samo z remijem, ker je tik pred prekinitvijo v časovni stiski pogrešil in moral uporabiti v 15. h. Dr. Vidmar je s Kulžinskim ponovno prekinil v trdnjaviški končnici s kmetom več, ki se da verjetno dobiti. Večar se je ob silnem zanimanju šahovske publike pričelo 15. kolo šahovskega prvenstva. Položaj je na vrhu tabele čisto nejasen, zlasti se, ker so tri partije vođačih prekinjene.

Nacistični vojni zločinec pred sodiščem v Beogradu

Beograd, 22. oktobra. Pred vojaškim sodiščem v Beogradu se je danes začela razprava proti skupini nacističnih vojskih zločincev, ki so med vojno izvršili nešteto težkih zločinov nad našimi narodi. V skupini teh zločincev so Heinrich Danckelmann, jetalski general in bivši nemški vojaški poveljnik v Srbiji, Karel Heinz Egberz-Müller, kapetan bivše nemške vojske in poveljnik oklopnega izvidniškega oddelka, Jakob Zeigen, bivši pripadnik SS divizije »Prinz Eugen«, Franz Neuhausen, bivši nemški generalni konzul in generalni pooblaščenec za gospodarstvo v Srbiji med okupacijo, Herman Baeretz, bivši višji vodja SS in policije v Srbiji med okupacijo in Otto Seifert, bivši Obersturmführer SS in poveljnik taborišča jugoslovanskih vojni internirancev in ujetnikov na Norveškem med vojno.

VEREMENSKA NAPOVED za četrtek, 23. oktobra. Jasno, pozneje lahka pooblačitev, nekoliko toplote.

